SVERIGES STADSMISSIONER

14 juli 2025

a.remissvar@regeringskansliet.se
a.jam@regeringskansliet.se
Arbetsmarknadsdepartementet
Diarienummer A2025/00432

Remissvar från Sveriges Stadsmissioner

Remissyttrande över remitterad Promemoria
Frihet från våld, förtryck och utnyttjande – SOU 2025:28
Diarienummer: A2025/00432, inlämnat till Arbetsmarknadsdepartementet.

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner samlar på nationell nivå den lokala Stadsmissionen i Göteborg, Kalmar, Skåne, Stockholm, Sörmland, Umeå, Uppsala, Västerås, Örebro och Östergötland och arbetar för människor som lever i utsatthet och utanförskap i Sverige sedan 1853. Tillsammans bedriver vi professionell social omsorg, utbildning och arbetsintegration på 40-talet orter runt om i Sverige och möter 5000 - 7000 människor dagligen.

Stadsmissionens vision är ett mänskligare samhälle, där alla har makt att forma sina egna liv, är delaktiga i samhället och kan uppnå självförsörjning. Det sociala arbetet utgår från en kristen värdegrund som värnar om alla människors lika värde och rättigheter oberoende av livssituation.

Sveriges Stadsmissioner skriver under på FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och verkar för alla människors rätt till bostad, sysselsättning och social trygghet.

Sveriges Stadsmissioners utgångspunkter för yttrandet

Sveriges Stadsmissioner verkar utifrån en grundläggande respekt för alla människors lika värde, rättigheter och möjligheter, i enlighet med FN:s deklaration om mänskliga rättigheter.

För oss är det av yttersta vikt att samhällets lagstiftning skyddar och säkerställer lika rättigheter och likhet inför lagen för alla. Stadsmissionen arbetar utifrån ett rättighetsbaserat perspektiv och verkar aktivt för att dessa mänskliga rättigheter ska respekteras och tillgodoses i samhället såväl som i vår egen verksamhet. Med denna utgångspunkt lämnar Sveriges Stadsmissioner yttrandet.

Sveriges Stadsmissioner
Krukmakargatan 21
104 62 Stockholm

Bankgiro: 900-1751
Postgiro: 90 01 75-1
Org.nr: 802439-9704

E-post: info@sverigesstadsmissioner.se
www.sverigesstadsmissioner.se

SVERIGES STADSMISSIONER

Sammanfattning

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker i huvudsak utredningens förslag till en ny nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld. Vi välkomnar särskilt den rättighetsbaserade ansatsen, den inkluderande målformuleringen och förslagen om förbättrad samverkan och systematik. Strategin rör centrala delar av vårt uppdrag och vi ser flera viktiga förbättringsförslag som kan bidra till ökad trygghet, jämlikhet och mänskliga rättigheter för personer i socialt utsatta livssituationer.

Samtidigt vill vi tydligt understryka att det finns en påtaglig diskrepans mellan utredningens väl genomförda behovsanalyser och strategins operativa delar. Behovsbilden som beskrivs är djupt problematiserande och grundad i både statistik och målgruppers erfarenheter, men de åtgärder som föreslås saknar tillräcklig konkretisering vad gäller resurser, ansvarsfördelning och genomförande. En strategi som ska få verkligt genomslag kräver att förslagen kopplas till tydliga insatsmodeller, finansiering och struktur för långsiktig uppföljning.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget om ett nytt jämställdhetspolitiskt delmål som inkluderar alla former av våld, och delar utredningens bedömning att dessa former ofta överlappar och kräver en samlad hantering. Strategins struktur och de tre principerna – rättighetsbaserat, kunskapsbaserat och samordnat arbete – är väl avvägda, men kräver tydlig operativ tillämpning för att inte stanna vid ambitioner.

Vidare understryker vi civilsamhällets avgörande roll i strategins genomförande. Det gäller både det långsiktiga och förebyggande arbetet som akuta insatser i form av skyddat boende. Tilliten medborgarna hyser för civilsamhällets aktörer är av avgörande betydelse i arbetet med att ge stöd och insatser till utsatta. Det är därför centralt att strategin säkerställer idéburna aktörers delaktighet genom långsiktig finansiering, jämbördiga samverkansformer och erkännande av det kvalificerade sociala arbete vi bidrar med gentemot målgrupper som det offentliga ofta har svårt att nå. Kapitlen om samverkan (5.4 och 8.2) bör stärkas med tydliga skrivningar om idéburet offentligt partnerskap (IOP) och reserverade upphandlingar.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker de fem strategiska områdena i kapitel 12. Våldsförebyggande arbete måste prioriteras och normförändrande insatser riktade till barn, unga och vårdnadshavare behöver långsiktigt stöd. Upptäckt av våld kräver systematiska riskbedömningar och förbättrad kompetens inom skola, vård och socialtjänst. Skydd och stöd måste bli mer jämlikt över landet och anpassat till särskilda behov, exempelvis för kvinnor i beroende eller barn som är medföljande i skyddade boenden. Strategin bör även tydliggöra barns rätt till egna insatser och medverkan. Brottsbekämpningen bör förstärkas genom specialisering inom rättsväsendet, och en tydligare roll för Polismyndigheten måste anges. Det preventiva arbetet för att förhindra återgång till våldsamma relationer måste inkludera långsiktiga insatser, långsiktiga boendelösningar och strukturer som skapar trygghet även efter skyddat boende.

Kostnadsanalysen i kapitel 15 riktar vi skarp kritik mot. Den föreslagna budgeten om 146 miljoner kronor över tio år är inte proportionerlig i förhållande till problemets omfattning och förslag på åtgärder. Det signalerar en låg ambitionsnivå, vilket underminerar strategins trovärdighet. Om motsvarande strategi handlat om kriminalitet

Sveriges Stadsmissioner
Krukmakargatan 21
104 62 Stockholm

Bankgiro: 900-1751
Postgiro: 90 01 75-1
Org.nr: 802439-9704

E-post: info@sverigesstadsmissioner.se
www.sverigesstadsmissioner.se

hade sannolikt helt andra resurser diskuterats. Reformer för att bekämpa våld, särskilt mot kvinnor och barn, kräver att staten säkerställer långsiktig och ändamålsenlig finansiering. Att inte ta höjd för dessa konsekvenser riskerar att undergräva strategins genomslag.

Sveriges Stadsmissioner välkomnar förslaget om ett nationellt samordningscentrum vid Jämställdhetsmyndigheten, men betonar att civilsamhällets aktörer måste inkluderas i styrning, samverkan och uppföljning. Medel bör fördelas transparent och strukturerat. Strategin bör också tydligare säkerställa att personer i utsatta situationer – oavsett kön, bakgrund eller livssituation – inkluderas i målgruppen. Ett rättighetsperspektiv förutsätter individanpassat stöd, även för personer med beroende, psykisk ohälsa eller utan formell folkbokföring.

Kapitel 5.4 Civilsamhällets roll i arbetet mot våld
Sveriges Stadsmissioner tillstyrker att civilsamhällets roll uppmärksammas i strategin, men anser att detta inte är tillräckligt tydligt operationaliserat. Strategin bör förtydliga hur idéburna aktörer ska involveras i genomförandet, uppföljningen och den långsiktiga strukturen. Det är inte tillräckligt att förlita sig på ideellt engagemang; stat och kommun behöver säkerställa en långsiktig finansieringsmodell som erkänner civilsamhällets kompetens och verksamhetsförutsättningar. Strategin bör ge uttryckligt stöd till användningen av idéburet offentligt partnerskap (IOP) och reserverade upphandlingar. Många insatser i förebyggande och akut syfte har sin tillhörighet i civilsamhället och mycket skulle gå förlorat om inte denna roll säkerställs över tid.

Kapitel 8.2 Samordning och genomförande
Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget om att Länsstyrelserna ges ett tydligt samordningsansvar, men efterfrågar större tydlighet kring hur denna samordning ska omfatta och inkludera civilsamhällets aktörer. Det är avgörande att dessa ges förutsättningar att delta i planering, genomförande och uppföljning – inte endast som utförare utan som jämbördiga strategiska partners. Det nationella samordningscentrumet vid Jämställdhetsmyndigheten måste i sin tur inbegripa civilsamhällets erfarenheter för att uppnå genomslag. Transparens i statsbidragsfördelning och dialogbaserad styrning är avgörande, såväl som uppföljning av efterlevnad.

Kapitel 10 Ett nytt jämställdhetspolitiskt delmål
Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget om ett gemensamt och inkluderande delmål. En samlad målformulering är avgörande för att säkerställa att hela spektrumet av våldsutsatthet – inklusive våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och människohandel – får plats i arbetet. Vi betonar att ett inkluderande perspektiv är nödvändigt för att inte utesluta särskilt utsatta grupper, såsom personer i beroende, utan formell folkbokföring eller barn som medföljande i våldsutsatta familjer. Förslaget möjliggör helhetssyn och ökad samverkan och tydliggör ansvar på samtliga nivåer. Samtidigt kräver det en bred kompetenshöjning och rättighetsbaserad implementering för att bli mer än symbolisk.

Sveriges Stadsmissioner
Krukmakargatan 21
104 62 Stockholm

Bankgiro: 900-1751
Postgiro: 90 01 75-1
Org.nr: 802439-9704

E-post: info@sverigesstadsmissioner.se
www.sverigesstadsmissioner.se

SVERIGES STADSMISSIONER

Kapitel 11 Strategins principer och struktur
Sveriges Stadsmissioner tillstyrker principerna om rättighetsbaserat, kunskapsbaserat och samordnat arbete då det följer nya socialtjänstlagen som även den ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Dessa måste dock operationaliseras konkret. Strategin bör utgå från målgruppernas reella behov, särskilt de som ofta osynliggörs i myndighetsutövning – exempelvis våldsutsatta kvinnor med beroendeproblematik, psykisk ohälsa eller utan uppehållstillstånd. Ett tydligt brukarfokus bör genomsyra varje del av arbetet. Detta innebär att barn ska ges egna insatser och att personer i skyddade boenden inte bara ses som brickor i systemet, utan som individer med rätt till bemötande, integritet och medverkan i sin planering. Det kräver även att kommuner, regioner och statliga aktörer ges tydligt uppdrag och tillgång till metodstöd, och att civilsamhällets roll konkretiseras i det samordnade genomförandet.

Vidare vill vi betona att behovsanalyserna i utredningen är väl genomförda och ger en god grund för förståelse av våldets komplexitet och konsekvenser. Däremot konstaterar vi att strategin inte i tillräcklig grad svarar upp mot de behov som kartläggs. Det saknas utvecklade förklaringar till hur de föreslagna insatserna ska genomföras i praktiken. Ett antal åtgärder listas, men utan detaljer kring resursfördelning, ansvarsfördelning, uppföljning eller vilka aktörer som förväntas ta vid. För att säkerställa genomslag krävs tydliga insatsmodeller, hållbar finansiering och kunskapsstöd i implementeringen.

Kapitel 12.1.6 Våldsförebyggande arbete – stärkta insatser med särskilt fokus på barn och unga
Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget att våldsförebyggande arbete ska ha en framträdande plats i strategin. Det är särskilt angeläget att det normförändrande arbetet inleds redan i förskolan och skolan och att både personal och barn/unga inkluderas i dialogbaserade processer. För att uppnå effekt krävs långsiktighet, finansiering och strukturell förankring – inte projektifierade punktinsatser. Strategin bör tydligare peka ut målkonflikter, till exempel mellan besparingar i skolan och det ansvar som läggs på den i förebyggande arbete. Forskning visar att normförändrande våldsprevention riktad till unga män och pojkar har särskilt god effekt på lång sikt (UN Women, 2021).

Det finns en utmaning i att många förebyggande insatser i praktiken riktas till vuxna, medan våldets socialisering ofta påbörjas tidigt i livet. Utbildningsväsendet måste därför vara en tydlig och resursförsedd aktör i det förebyggande arbetet. Föräldrar behöver också involveras som normbärare. Ideella aktörer bör ges förutsättningar att värdegrundsorienterat arbeta förebyggande genom IOP-liknande upplägg, vilket skapar lokal förankring och kompletterar offentliga strukturer.

Kapitel 12.1.7 Upptäckt av våld – mer aktivt arbete för att upptäcka och agera vid våld
Sveriges Stadsmissioner tillstyrker utredningens inriktning och understryker vikten av utbildning, metodstöd och riktlinjer för aktörer som möter människor i utsatthet. Riskbedömningar bör vara standard i samtliga kontakter där våld kan förekomma – inte bara inom socialtjänsten, utan även i vård, skola och civilsamhälle. Varningssignaler kring oro för våldsutsatthet från ideella aktörer måste tas på allvar. Vi anser att digitala hjälpmedel och säkra kommunikationsvägar för våldsutsatta bör prioriteras. Att våld inte

Sveriges Stadsmissioner
Krukmakargatan 21
104 62 Stockholm

Bankgiro: 900-1751
Postgiro: 90 01 75-1
Org.nr: 802439-9704

E-post: info@sverigesstadsmissioner.se
www.sverigesstadsmissioner.se

upptäcks beror ofta på osäkerhet, tidsbrist eller rädsla för att göra fel – dessa hinder måste åtgärdas strukturellt.

Vi vill betona vikten av en låg tröskel för att ställa frågor om våld och att dessa frågor behöver vara en naturlig del i myndighets- och hjälpgivares kontakt med individer i utsatthet. En metod att använda är generell screening som många mödravårdscentraler genomför idag. Det krävs ett tvärprofessionellt arbetssätt, där till exempel hälso- och sjukvården, beroendevården och skolan har tydliga uppdrag och rutiner. Vuxna måste ha både mandat och kunskap att agera vid signaler om våld – detta bör ingå i grundutbildningar och kontinuerlig fortbildning. Avsaknaden av screening eller riskbedömningar kan göra att våldsutsattheten förbises och insatsen omformuleras till en fråga om boende i mer generell mening. Då riskerar insatser med kompetens på våldsutsatthet att utebli och den våldsutsatta får ta eget ansvar för att skydda sig mot fortsatt våld och utsatthet.

Kapitel 12.1.8 Stöd och skydd till våldsutsatta – förbättrad tillgång och ökad jämlikhet över hela landet
Sveriges Stadsmissioner efterlyser tydligare skrivningar om barns delaktighet och rättigheter i processerna. Barn ska inte enbart följa med en vårdnadshavare utan måste ses som självständiga rättighetsbärare med rätt till information, trygghet och kontinuitet i sina insatser. Vi ser behov av att Socialstyrelsens föreskrifter om skyddat boende åtföljs av vägledningar och kompetenshöjande insatser, särskilt avseende traumamedvetet bemötande, barnrättsperspektiv och intersektionell analys. Vår erfarenhet visar att skillnader i tillgång till skydd varierar kraftigt över landet, varför en förstärkt nationell styrning är nödvändig.

Vi vill också lyfta vikten av kvalitetssäkring och kompetens i de boendeformer som används, inklusive skyddat boende. Det bör ställas krav på kunskap om våld, trauma och barn, liksom förståelse för hur beroendeproblematik eller migrationserfarenhet påverkar individens behov. Ett stärkt regelverk bör följas av tillsyn och uppföljning för att säkerställa jämlik tillgång till trygga, individuellt anpassade stödinsatser i hela landet.

Kapitel 12.1.9 Brottsbekämpning – ökad operativ förmåga att förebygga, utreda och lagföra brott
Sveriges Stadsmissioner tillstyrker att rättsväsendets operativa förmåga måste stärkas, men anmärker att Polismyndighetens roll är otillräckligt belyst i strategin. Polisen har en nyckelroll i såväl upptäckt som förebyggande och utredning av våldsbrott, och bör därför omfattas av strategins struktur och uppföljning. Det krävs en särskild satsning på att höja kompetensen om våld i nära relationer inom poliskåren och hos offentliga biträden. Enligt Brottsförebyggande rådet (Brå, 2023) är uppklaringsprocenten för våld i nära relation fortsatt låg – särskilt i fall där barn varit medvittnen eller där relationen till förövaren är nära. Specialisering och trauma- och barnkompetens behöver vara standard i ärenden som rör våldsutsatta, särskilt barn.

Kapitel 12.1.10 Återfallsförebyggande arbete – ett utvecklingsarbete som når fler
Sveriges Stadsmissioner vill särskilt betona vikten av kontinuitet mellan skydd och eget boende. Ofta sker återgång i samband med bristande stöd i denna övergång. Det krävs förstärkta arbetssätt där civilsamhällets aktörer med kunskap om målgruppen kan

erbjuda uppsökande och fortsatt relationsbaserat stöd. Det bör finnas krav på kommuner att upprätta mer långsiktiga insatser vid risk för eftervåld och som en konsekvens av långvarig våldsutsatthet, som bör ta vid efter att behovet av skydd upphört.

Kapitel 15 Konsekvenser av förslagen
Det är också avgörande att resurser inte enbart riktas till myndigheter, utan att civilsamhällets kapacitet tillvaratas genom uppdrag, partnerskap och stabil finansiering. Ett effektivt genomförande kräver satsningar på både nationell och lokal nivå, med fokus på kompetens, samordning och verksamhetsutveckling. Skillnader i kommuners förutsättningar vad gäller bland annat ekonomi och kompentens gör det nödvändigt att staten säkerställer jämlik tillgång till stödinsatser oavsett bostadsort.

Sveriges Stadsmissioner anser att kostnadsanalysen i strategin är otillräcklig i förhållande till de behov som identifierats. Den föreslagna ramen om 146 miljoner kronor över tio år står på inget vis i proportion till omfattningen av våldet eller de föreslagna insatsernas ambitionsnivå. En strategi som på allvar vill bekämpa våld mot kvinnor, barn och andra utsatta grupper måste åtföljas av en realistisk finansieringsplan. Behovsanalyserna i utredningen ger goda belägg för omfattningen av våldet, men strategins åtgärdsförslag saknar fördjupade beskrivningar av hur målen ska nås. Detta skapar en diskrepans mellan problemformulering och genomförandestrategi. Vi uppmanar regeringen att ta fram en detaljerad och finansierad genomförandeplan som tar hänsyn till behovens komplexitet.

Vi tackar härmed för möjligheten att lämna vårt remissyttrande över Promemoria Frihet från våld, förtryck och utnyttjande Diarienummer A2025/00432 och hoppas att våra synpunkter beaktas i den fortsatta beredningsprocessen.

Sveriges Stadsmissioner

Jonas Rydberg, generalsekreterare

Källförteckning

- UN Women (2021). *Handbook for Coordinating Gender-Based Violence Interventions in Humanitarian Settings.*
- Brottsförebyggande rådet (Brå) (2023). *Våld i nära relationer – Statistik och analys.*

Sveriges Stadsmissioner
Krukmakargatan 21
104 62 Stockholm

Bankgiro: 900-1751
Postgiro: 90 01 75-1
Org.nr: 802439-9704

E-post: info@sverigesstadsmissioner.se
www.sverigesstadsmissioner.se